

وحیدعظیم‌نیا دبیر گروه اقتصاد

موضوع ناترازی تولید و مصرف بنزین در بسیاری از کشورها از جمله ایران ما یک نگرانی قابل توجه است. همچنین با توجه به افزایش واردات بنزین در هر سال و تأثیر قابل توجه بر منابع ارزی کشور، اهمیت اصلاح این ناترازی را برجسته می‌کند. به باور کارشناسان، اصلاحات در صنعت خودرو و تنوع‌بخشیدن به سبد سوخت بسیار مهم است و باید به فکر تأمین امنیت انرژی کشور باشیم که با تشدید واردات بنزین به خطر خواهد افتاد. در صفحه پیش‌رو به بررسی چالش‌های مرتبط با وابستگی شدید به بنزین در سبد سوخت خودروهای شخصی و عدم تنوع در سوخت خودروهای سواری پرداخته‌ایم.

۱۲ فراسو

ظرفیت کامل CNG می تواند ناترازی بنزین را حل کند

یکی از مزایای کلیدی خودروهای دوگانه‌سوز پتانسیل افزایش مصرف CNG و کاهش وابستگی به بنزین است. ایران ظرفیت قابل توجهی برای تولید CNG دارد و تقریباً ۳۶ میلیون مترمکعب در دسترس است. اگر از این ظرفیت به طور کامل استفاده شود، پتانسیل کاهش ۲۲میلیون لیتری مصرف بنزین را در روز دارد که این امر نه تنها کمبود بنزین ایران را بر طرف می‌کند، بلکه ناترازی و واردات بنزین را به صفر می‌رساند و کارگیری ظرفیت کامل CNG با زیرساخت‌های موجود به تنهایی می‌تواند تمامی ناترازی بنزین را حل کند. ■■■

اقدام نکردن مناسب دولت قبل در قبال افزایش ظرفیت پالایشگاهی، دوگانه‌سوزکردن خودروها و همچنین بی‌توجهی به توسعه سبد سوخت و ظرفیت پالایشگاهی کشور، تأمین بنزین و انکای ایران به واردات را با مشکل جدی مواجه کرده است. استفاده از CNG به عنوان سوخت جایگزین در سال‌های اخیر به دلیل هزینه کمتر، مزایای زیست‌محیطی و در دسترس بودن فرآوان در مناطق خاص محبوبیت پیدا کرده است، اما در کشور ما به‌خصوص در دولت قبل توسعه و اجرای خودروهای دوگانه‌سوز مورد بی‌توجهی قرار گرفت.

در حال حاضر ۲ هزار و ۵۴۲ جایگاه فعال CNG در ایران وجود دارد که قادر به تأمین ۲۵ میلیون متر مکعب سوخت CNG در روز هستند. این در حالی است که در حال حاضر تنها نیمی از این ظرفیت معادل ۲۳ میلیون مترمکعب در حال استفاده است. با استفاده کامل از این ظرفیت، ایران می‌تواند وابستگی خود به بنزین را به میزان قابل توجهی کاهش دهد و میلیون‌ها لیتر در روز صرفه‌جویی کند.

مزایای خودروهای دوگانه‌سوز فراتر از پرداختن به ناترازی بنزین در کشور و وابستگی به واردات است. استفاده از CNG به عنوان سوخت چندین مزیت زیست‌محیطی دارد. در مقایسه با بنزین، احتراق CNG سطوح کمتری از دی‌اکسیدکربن، دی‌اکسید گوگرد و ذرات معلق تولید می‌کند که این امر تأثیر مثبتی بر کیفیت هوا، کاهش آلودگی و بهبود سلامت عمومی دارد. علاوه بر این، تولید و استخراج گاز طبیعی، منبع اولیه CNG، در مقایسه با پالایش و استخراج بنزین، تأثیر زیست‌محیطی کمتری دارد.

علاوه بر این، توسعه یک صنعت قوی خودروهای دوگانه‌سوز می‌تواند مزایای اقتصادی گسترده‌ای برای ایران داشته باشد که این امر فرصت‌های شغلی جدیدی در تولید، نصب و نگهداری تجهیزات CNG ایجاد می‌کند. علاوه بر این، صادرات فناوری و تخصص مرتبط با CNG می‌تواند در آمد بیشتری برای کشور ایجاد کند.

برای ارتد کامل پتانسیل خودروهای دوگانه‌سوز، اقدامات متعددی به سرمایه‌گذاری نیاز است. دولت قبل از هر چیز باید اولویت‌بندی و سرمایه‌گذاری برای توسعه سبد سوخت و ظرفیت پالایشگاهی کشور داشته باشد. تصمیم دولت قبل برای توقف مجوزهای پالایشگاهی مانع از افزایش ظرفیت پالایشگاهی شده و منجر به اتکا واردات بنزین می‌شود. راه‌اندازی مجدد توسعه پالایشگاه‌ها و اطمینان از سرمایه‌گذاری کافی در زیرساخت‌های پالایشی در رفع ناترازی بنزین در ایران بسیار مهم خواهد بود.

ثانیاً دولت باید به طور فعال استفاده از خودروهای دوگانه‌سوز را از طریق مشوق‌ها و مقررات ترویج دهد که این می‌تواند شامل ارائه معافیت‌های مالیاتی یا یارانه برای خرید خودروهای دوگانه‌سوز، اجرای استانداردهای آلاینده‌ی شدیدتر و گسترش شبکه جایگاه‌های CNG در سراسر کشور باشد. کمپین‌های آگاهی عمومی که مزایای خودروهای CNG و دوگانه‌سوز را برجسته می‌کند، می‌تواند در تشویق پذیرش آنها مؤثر باشد.

بی‌توجهی به خودروهای دوگانه‌سوز و توسعه سبد سوخت و ظرفیت پالایشگاهی ایران از سوی دولت قبل از عوامل اصلی عدم تعادل بنزین و وابستگی به واردات بوده است. ایران با اولویت‌بندی توسعه خودروهای دوگانه‌سوز و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های پالایشی، می‌تواند مصرف بنزین خود را به میزان قابل توجهی کاهش دهد. کمبود آن را بر طرف کند و به طور بالقوه از طریق صادرات بنزین ارز کسب کند. مزایای زیست‌محیطی و اقتصادی خودروهای دوگانه‌سوز آنها را به یکی از اجزای حیاتی استراتژی انرژی ایران در حرکت رو به جلو تبدیل می‌کند.

طبعاً توجه به این ظرفیت مستلزم باور و اراده مسئولان است تا فرآغ فشارهای احتمالی نسبت به عملیاتی‌کردن آن اقدام کنند. به باور کارشناسان، توسعه سبد سوخت نه یک اختیار، بلکه یک الزام است که باید با جدیت پیگیری و کاستی‌های گذشته نیز جبران شود.

اقتصادسنجی

سرویس اقتصادی ۶۰۴۰۸۸۵۳۳

«جوان» نقاط مهم و کلیدی لایحه بودجه ۱۴۰۳ را در محوریت بنزین بررسی می‌کند

چراغ سبز بودجه ۱۴۰۳ به وضعیت قرمز واردات بنزین!

تمرکز بر توسعه سبد سوختی با تکیه بر توسعه زیر ساخت CNG و LPG در کنار اصلاح صنعت خودروسازی به باور کارشناسان، راهکار اصلی جلوگیری از تشدید واردات و ناترازی بنزین است

نزدیک شویم شاید همین تعداد پالایشگاه نیز بتواند پاسخگو باشد.»

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس خاطر نشان می‌کند: «برای ناترازی بنزین که منجر به واردات شده و طی سال آتی نیز با افزایش و تشدید این واردات همراه است؛ باید فکری جدی کنیم و در زمینه اصلاح وضعیت مصرف در خودروهای کشور و تنوع‌بخشیدن به سبد سوختی کشور از طریق افزودن CNG به سبد سوختی حرکت کنیم.»

■ **ضرورت استفاده از منابع جایگزین بنزین نظیر CNG یا LPG**

جبار کوچکی‌نژاد عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی در مورد ناترازی در حوزه بنزین و راه‌های رفع این ناترازی در کشور به «جوان» می‌گوید: «در حوزه مصرف بنزین باید خودروها را بهینه کنیم چون مصرف ما از میانگین جهانی خیلی بالاتر است. اگر خودروهای ما بهینه شوند ۱۲۰ یا ۱۳۰ میلیون لیتر مصرف به ۶۰ یا ۷۰ میلیون لیتر بنزین می‌رسند، یعنی مصرف شدیداً کاهش می‌یابد.»

وی می‌افزاید: «در حال حاضر اگر تولید ما به ۱۱۰ و ۲۰ میلیون لیتر هم برسد، نمی‌توانیم صادرات داشته باشیم چون تمامی تولیدمان در کشور مصرف می‌شود و این از نظر علم اقتصاد پذیرفتنی نیست.»

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس تأکید می‌کند: «باید تولید را افزایش و ناچار هستیم این کار را انجام دهیم. اگر مصرف ما بالا باشد ناچاریم پالایشگاه‌ها را توسعه دهیم و این توسعه پالایشگاه‌های به نفع نظام است؛ یعنی به جای اینکه نفت صادر کنیم، بنزین، قیر و گازوئیل صادر می‌کنیم که این خودش برای کشور ارز آوری دارد. همچنین در زمینه مربوط به استفاده از منابع جایگزین بنزین نیز باید به سمت استفاده بیشتر از این منابع جایگزین نظیر CNG یا LPG برویم و این موضوع نیز بسیار مهم و کلیدی است. به صورت کلی باید کاری کنیم که امنیت انرژی کشور به خطر نیفتد و تشدید واردات بنزین به معنای باید از منابع جایگزین بنزین نظیر CNG یا LPG در جهت حل مشکل ناترازی بنزین و تأمین امنیت انرژی کشور استفاده کنیم.»

دبیر کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۳ مجلس تأکید می‌کند: «سرمایه‌گذاری بنزین نظیر CNG یا LPG در تمامی بخش‌هاست و ارز آوری آن به نفع نظام اقتصادی و در کلان به نفع کشور است.»

جمع‌بندی

به‌نظر می‌رسد توسعه سبد سوختی راه‌حلی مناسب برای افزایش امنیت انرژی، افزایش درآمد ارزی و کاهش آلودگی محیط‌زیست ارائه می‌دهد. با ترکیب LPG در کنار CNG، خطرات مرتبط با وابستگی به تک سوخت را می‌توان کاهش داد و از یک بخش حمل‌ونقل پایدارتر و انعطاف‌پذیرتر اطمینان حاصل کرد. رسیدگی به ناترازی تولید و مصرف بنزین برای توسعه پایدار ایران و حفظ منابع ارزی آن بسیار مهم است. عدم تنوع در سبد سوخت خودروهای سواری، همراه با وابستگی بیش از حد به بنزین، منجر به افزایش واردات و فشار اقتصادی شده است. برای اصلاح این موضوع، اولویت‌بندی اصلاحات در صنعت خودرواز جمله ارتقای خودروهای دوگانه‌سوز و بهینه‌سازی راندمان موتور برای به حداقل‌رساندن مصرف بنزین ضروری است. علاوه بر این، اسقاط خودروهای فرسوده و افزایش استفاده از خودروهای برقی می‌تواند به کاهش وابستگی به بنزین کمک شایانی کند. با اجرای این اقدامات، ایران می‌تواند به طور مؤثر مصرف بنزین را مدیریت کند، امنیت انرژی را افزایش دهد و راه را برای سبد سوخت پایدارتر و متنوع‌تر در بخش حمل‌ونقل هموار کند که این روند نیازمند اراده است.

عبدالله‌حیدری‌ایرنا

خودروهای برقی می‌توانند کمک کنند. دولت باید تسهیلات بدهد شهرداری‌ها به کمک دولت بیایند که در شهرهای آلوده خودروهای حمل و نقل عمومی مثل تاکسی‌ها را برقی کنیم.»

قادری تصریح می‌کند: «در ابتدای کار برای اینکه موضوع جسا بیفتد و بسرای بخش خصوصی مقررن به صرفه باشد، باید یارانه‌های را پرداخت کنیم که جدالیت ایجاد کند و در کنار آن مکانیسم‌هایی که برای تخصیص بنزین است را به کار ببریم. وقتی خودروها را برقی و CNG را تقویت کنیم، می‌توانیم قیمت بنزین را نیز افزایش دهیم و به قیمت‌های بالاتر برای تولید داخل کمک می‌کند که به سمت بین‌المللی نزدیک شد آن موقع بحث واردات خودرو در CNG افزایش تولید داخل کمک می‌کند که به سمت

و سوی مکانیسم‌های برویم و از خودروهای کم‌مصرف استفاده کنیم و اگر به این شکل به استاندارهای جهانی

را کاهش می‌دهد. گنجاندن LPG در سبد سوخت نیز مزایای زیست محیطی قابل توجهی دارد. LPG به دلیل انتشار کمتر آلاینده‌ها در مقایسه با بنزین و گازوئیل سنتی شناخته شده و با تشویق به پذیرش LPG به عنوان سوخت جایگزین، بخش حمل‌ونقل می‌تواند به کاهش سطح آلودگی زیست‌محیطی کمک کند. سوزاندن سالانه حداقل ۳میلیون تن LPG به‌عنوان سوخت برای دولت داشته باشد. با افزایش تولید و استفاده از LPG می‌توان معادل واردات بنزین هم‌اقلوز را کاهش داد. این کاهش واردات نه تنها موجب صرفه‌جویی ارزی ارز‌شمنند می‌شود، بلکه فرصتی را برای صادرات بنزین و گازوئیل با قیمت‌های بالاتر فراهم می‌کند.

همچنین با استفاده از LPG در داخل دولت می‌تواند پتانسیل صادرات بنزین و گازوئیل که می‌تواند با قیمت بالاتر در بازارهای بین‌المللی به فروش برسد، سرمایه‌گذاری کند. این جریان در آمد اضافی به رشد اقتصادی کشور کمک می‌کند و وابستگی به واردات

■ **هم اصلاح صنعت خودرو هم توسعه واحدهای CNG**

جعفر قادری عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس در مورد بحث ناترازی بنزین به «جوان» می‌گوید: «باید روندی که الان خودرو وارد بازار می‌شود و سرمایه‌گذاری آنچنانی در حمل‌ونقل عمومی نمی‌کنیم، هر چقدر هم پالایشگاه بسازیم، باز هم کمبود داریم. متأسفانه خودروهایی را که وارد بازار می‌کنیم مصرف سوخت بالایی دارند. پالایشگاه‌سازی باید انجام شود، ولی در کنار آن توسعه واحدهای CNG هم باید انجام شود که بخش قابل توجهی از نیاز بازار داخلی خصوصاً مناطق مرزی را از طریق CNG پاسخ دهیم، یعنی اینکه نشود که ما بنزین بدهیم بخش قابل توجهی از آن قاچاق و از مرز خارج شود.»

وی می‌افزاید: «باید به خوبی از ظرفیت ماده ۱۴ قانون رفع موانع تولید استفاده کنیم و به سمت تولید خودروهای برقی برویم؛ خودروهای برقی می‌توانند بخش عمده‌ای از مشکل را حل کند. در مناطق مرزی خودروهای CNG سوز و برقی می‌توانند کمک کنند تا این مشکل رفع شود. در شهرهای آلوده نیز

یک گزینه سوخت جایگزین می‌تواند ابستگی کشور به واردات بنزین را کاهش دهد و در نتیجه امنیت انرژی را افزایش داده و خطرات مرتبط با وابستگی به یک سوخت را کاهش دهد. ورود رسمی LPG به سبد سوخت می‌تواند مزایای اقتصادی قابل توجهی به ویژه افزایش در آمد ارزی دولت داشته باشد. با افزایش تولید و استفاده از LPG می‌توان معادل واردات بنزین هم‌اقلوز را کاهش داد. این کاهش واردات نه تنها موجب صرفه‌جویی ارزی ارز‌شمنند می‌شود، بلکه فرصتی را برای صادرات بنزین و گازوئیل با قیمت‌های بالاتر فراهم می‌دهد.

همچنین در رابطه با اهمیت تمرکز بر توسعه زیرساخت LPG باید به این نکته اشاره کرد که نکته بسیار مهم تمرکز بر افزودن LPG به سبد سوخت است. با توجه به تداوم هدررفت گاز مایع فرسوده در خطوط لوله، انتظار می‌رود مجلس مانند سال گذشته باالزام قانونی افزودن LPG به سبد سوخت در بودجه ۱۴۰۳ زمینه کاهش هدررفت ارزی دولت از محل واردات بنزین و همچنین امنیت انرژی را فراهم کند. تشدید واردات بنزین که در لایحه بودجه ۱۴۰۳ نگرانی جدی مسئولان دولتی را برانگیخته است. بی‌توجهی به تنوع سبد سوخت و انکای مستمر به سبد تک سوختی و انحصار بنزین، بخش حمل و نقل کشور را با خطر جدی مواجه کرده است. از همین رو افزودن LPG به سبد سوخت راه‌حلی امیدوارکننده برای تضمین امنیت انرژی در بخش حمل‌ونقل ارائه می‌دهد. با پیش‌بینی‌های تداوم روند فعلی مصرف بنزین، کشور با خطر بحران تشدید واردات بنزین و کمبود سوخت مواجه است. با تنوع بخشیدن به سبد سوخت با LPG به همراه گاز طبیعی فرسوده (CNG) می‌توان خطر چنین بحرانی را از بین برد.

سخت‌ترین چالش در مقایسه با بنزین و گازوئیل می‌تواند به طور مؤثر در کاربردهای مختلف حمل‌ونقل از جمله وسایل نقلیه و سیستم‌های حمل و نقل عمومی استفاده شود. در دسترس بودن آن به عنوان

جعفرقادری عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس

ناترازی بنزین که منجر به واردات شده و طی سال آتی نیز با افزایش و تشدید این واردات همراه است، باید فکری جدی کنیم و در زمینه اصلاح وضعیت مصرف در خودروهای کشور و تنوع‌بخشیدن به سبد سوختی از طریق افزودن CNG به سبد سوختی حرکت کنیم

نیاز در انرژی کشور، بحث اصلاح و تنوع‌بخشیدن به سبد سوختی کشور است که در بحث نیروگاه‌ها و همچنین خودروهای سواری باید انجام بپذیرد. در حال حاضر وابستگی بیش از حد تولید برق به گاز نیز به کشور ضربه زده است، ولی وابستگی سبد سوخت خودروهای سواری به بنزین بیشتر از همه به کشور ضربه زده و باید به فکر تنوع‌بخشیدن به سبد سوختی باشیم و سبد سوخت کشور باید به صورت متناسب و نیازهای که داریم به روزرسانی شود. این عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی اظهار کرد: یکی از مهم‌ترین موارد در جهت رسیدن به این

نیاز در انرژی کشور، بحث اصلاح و تنوع‌بخشیدن به سبد سوختی کشور است که در بحث نیروگاه‌ها و همچنین خودروهای سواری باید انجام بپذیرد. در حال حاضر وابستگی بیش از حد تولید برق به گاز نیز به کشور ضربه زده است، ولی وابستگی سبد سوخت خودروهای سواری به بنزین بیشتر از همه به کشور ضربه زده و باید به فکر تنوع‌بخشیدن به سبد سوختی باشیم و سبد سوخت کشور باید به صورت متناسب و نیازهای که داریم به روزرسانی شود. این عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی اظهار کرد: یکی از مهم‌ترین موارد در جهت رسیدن به این

محصول راهبردی تشدید شده است و به باور کارشناسان در صورتی که مدیریت نشود، ضمن توسعه نیاز کشور به واردات، در حوزه سیاسی نیز اثرات مخربی خواهد داشت. «پجادرفیو» یکی از مقامات رژیم امریکادر کتابی به اسم «هنر تخریب‌ها» به خوبی تشریح کرده است که در حوزه بنزین چه خطایی برای کشورمان دیده بودند.

پالایشی، بر مسئله تنوع‌بخشیدن به سبد سوختی نیز ورود کنیم و سهم سوخت خودروهای سواری از مصرف بنزین را کاهش دهیم و به جای آن سهم سوخت‌هایی نظیر CNG و LPG را در سبد سوختی کشور و مصرف سوخت خودروهای سواری افزایش دهیم. یادآور می‌شود به دلیل مصرف بالای بنزین، واردات این